

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΤΑΞΗ: Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ: Κοινωνικός Αποκλεισμός – Ρατσισμός (διακρίσεις – προκαταλήψεις)

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**[Ο ρατσισμός στις μέρες μας]**

[...]

Μετά το 1945 και για πολλά χρόνια οι κάτοικοι της Ευρώπης είχαν κατορθώσει να φτάσουν σε αξιόλογα επίπεδα υπέρβασης του εθνικισμού και του ρατσισμού. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια το πρόβλημα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας καθίσταται πάλι επικίνδυνα επίκαιρο. Στο γεωγραφικό χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζουν περισσότεροι από 10 εκατομμύρια μετανάστες. Τα άτομα αυτά δεν απολαμβάνουν πάντα ίσα πολιτικά, κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες σε σχέση με τους υπηκόους των κρατών μελών. Ακόμη και αυτοί οι «ξένοι», που αποτελούν ουσιαστικό παράγοντα της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτισμικής ζωής των κρατών μελών, υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις ως προς τη συμμετοχή τους στις λειτουργίες των κοινωνιών στις οποίες ζουν.

Η Ελλάδα είχε συνηθίσει να είναι χώρα εξαγωγής εργατικού δυναμικού. Από το 1850 και μετά αλλεπάλληλα κύματα μεταναστών έχουν τροφοδοτήσει την Αίγυπτο, την Αμερική, την Αυστραλία, την Ευρώπη. Αυτό το φαινόμενο φαίνεται να αντιστρέφεται: η χώρα μας έχει μεταβληθεί πρόσφατα σε χώρα υποδοχής μεταναστών και αποτελεί μία από τις καινούριες ζώνες μετανάστευσης. Η μαζική εισροή αλλοδαπού εργατικού δυναμικού είχε ως αποτέλεσμα να εκδηλωθούν σε ορισμένες περιπτώσεις ξενοφοβικές αντιδράσεις. Δυστυχώς οι μετανάστες αντιμετωπίζονται στην καλύτερη περίπτωση ως βάρος ή φθηνή εργατική δύναμη. Στη χώρα μας δεν παρατηρούνται βέβαια γενικευμένα φαινόμενα ρατσιστικής βίας, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Θα ήταν ωστόσο υποκριτικό και τελικά ανάξιο μας **να υποστηρίξουμε** ότι στην Ελλάδα δεν εκδηλώνονται ορισμένες φορές τάσεις, στάσεις και συμπεριφορές, οι οποίες απηχούν ρατσιστικές αντιλήψεις και προσβάλλουν το δημοκρατικό και ανθρωπιστικό πολιτισμό της χώρας.

Σήμερα το κέντρο βάρους της επιχειρηματολογίας του «νεορατσισμού» μετατοπίζεται από τη φυλή στην κουλτούρα. Η ιδέα της «φυλετικής καθαρότητας» αντικαθίσταται από εκείνη της «αυθεντικής πολιτιστικής ταυτότητας». Ο «βάρβαρος ξένος» θεωρείται απειλή για την ταυτότητα της κοινωνίας. Όταν μάλιστα η κοινωνία αυτή βρίσκεται σε ένα μεταβατικό στάδιο, που οι αξίες της, οι αρχές της **δοκιμάζονται** και αλλάζουν, είναι εύκολη λύση να δαιμονοποιείται ο Άλλος, ο ξένος, ο παράξενος, ο διαφορετικός. Οι οπαδοί των απόψεων αυτών δεν αναζητούν την καινούρια ταυτότητα στο μέλλον, σε μια ανοιχτή κοινωνία, όπου η παράδοση επιβεβαιώνεται και εμπλουτίζεται αλλά επιχειρούν να γυρίσουν την ιστορία προς τα πίσω.

Σε περιόδους έξαρσης της οικονομικής κρίσης και αύξησης της ανεργίας, τα μέλη της «μειονότητας», οι μετανάστες, οι ξένοι γίνονται οι αποδιοπομπαίοι τράγοι, που ευθύνονται για την κρίση στην αγορά εργασίας, για την εγκληματικότητα, την περιθωριοποίηση. Ο δημαγωγικός ρατσιστικός λόγος

απευθύνεται κυρίως στους δυσαρεστημένους της κοινωνίας, σε αυτούς που κινδυνεύουν να μοιραστούν με τους ξένους την ανέχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, που στερούνται την κοινωνική αναγνώριση, το σεβασμό, την αποδοχή από τα κοινωνικά ενταγμένα άτομα. Ωστόσο ο υφέρπων* ρατσισμός, οι προκαταλήψεις συχνά διατρέχουν όλα τα κοινωνικά στρώματα και τροφοδοτούν ένα φαύλο κύκλο. Ο ρατσισμός και ο κοινωνικός αποκλεισμός οδηγούν σε αρκετές περιπτώσεις τους ξένους στην αυτοαπομόνωση, στα γκέτο και κάποτε στην εγκληματικότητα, που με τη σειρά τους δυναμώνουν τις προκαταλήψεις και ούτω καθεξής.

Στο ερώτημα γιατί είμαστε «αντιρατσιστές», γιατί στηλιτεύουμε τις προκαταλήψεις και τις φοβίες έναντι των μεταναστών, των μειονοτήτων, των ξένων, θα αρκούσε η απάντηση πως εμείς οι Έλληνες έχουμε δοκιμάσει την εμπειρία να διώκεσαι εξαιτίας της εθνικής ή θρησκευτικής προέλευσης, να είσαι ξένος, να είσαι πρόσφυγας. Αναζητήσαμε ως μετανάστες εργασία και μια καλύτερη τύχη σε άλλα μέρη. Στα χρόνια της δικτατορίας βρήκαμε ως πολιτικοί πρόσφυγες καταφύγιο και συμπαράσταση σε άλλες δημοκρατικές χώρες. Μάθαμε ότι μπορούμε οποτεδήποτε να γίνουμε αλλοδαποί χωρίς της θέλησή μας.

Η ιδέα και η προοπτική μιας χώρας που επιδιώκει τη διεύρυνση και το βάθεμα της δημοκρατίας, την ισόρροπη κοινωνική ανάπτυξη δεν μπορεί να συνυπάρξει με τα γκέτο, τη ρατσιστική βία, την ανισότητα. Ο σεβασμός της διαφοράς, η αναγνώριση του δικαιώματος στη διαφορά, η ανοχή των διαφορετικών μορφών ζωής, στο βαθμό βέβαια που εντάσσονται στο πλαίσιο της συνταγματικής τάξης, είναι γνώρισμα μιας αναπτυσσόμενης δημοκρατίας. Η ανεκτικότητα με αυτή την έννοια δεν είναι μια απλή αδιαφορία αλλά μια θετική στάση, μια διαβεβαίωση της ταυτότητάς μας μέσω της αποδοχής της ταυτότητας των άλλων και αποτελεί προϋπόθεση για τη συμβίωση των ανθρώπων και των ανθρώπινων κοινοτήτων.

Ομιλία του Έλληνα Πρωθυπουργού στην εναρκτήρια εκδήλωση του «Ευρωπαϊκού Έτους κατά του ρατσισμού», Αθήνα, 26.2.1997

Διασκευή

υφέρπων* = λανθάνων, μυστικός

Να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

1. Αφού μελετήσετε προσεκτικά το πιο πάνω κείμενο, να γράψετε **περίληψη** έκτασης 120 – 140 λέξεων. Το κείμενό σας πρόκειται να δημοσιευτεί στη στήλη της μαθητικής εφημερίδας του Λυκείου Αρχ. Μακαρίου Γ' «Σύγχρονα Κοινωνικά Θέματα».
2. Να αναφέρετε τρία επιχειρήματα με τα οποία ο συγγραφέας αιτιολογεί, γιατί οι Έλληνες είναι «αντιρατσιστές».
3. **«Σε περιόδους έξαρσης της οικονομικής κρίσης και αύξησης της ανεργίας, τα μέλη της «μειονότητας», οι μετανάστες, οι ξένοι, γίνονται οι αποδιοπομπαίοι τράγοι, που ευθύνονται για την κρίση στην αγορά εργασίας, για την εγκληματικότητα, την περιθωριοποίηση».**

Να αναπτύξετε την πιο πάνω άποψη του συγγραφέα σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων.

4. Να γράψετε **έναν τρόπο** με τον οποίο αναπτύσσεται η τελευταία παράγραφος, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με βάση το κείμενο (*Η ιδέα ... των ανθρώπινων κοινοτήτων*).
5. Να εντοπίσετε και να γράψετε τα δομικά στοιχεία της τρίτης (3^{ης}) παραγράφου. (Σήμερα... την ιστορία προς τα πίσω).

6. Να αντικαταστήσετε την καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις των πιο κάτω φράσεων με μία συνώνυμή της, χωρίς να αλλάξετε το νόημα των φράσεων και το γραμματικό τύπο των λέξεων.

α. ... αλλεπάλληλα κύματα μεταναστών

β. Η μαζική εισροή αλλοδαπού εργατικού δυναμικού

γ. ...«αυθεντικής πολιτιστικής ταυτότητας»

7. Να γράψετε ένα μονολεκτικό αντώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις.

α. αλλοδαπός

β. ανισότητα

γ. έξαρση

8. Για κάθε ένα από τα ακόλουθα ρήματα να γράψετε ένα **παράγωγο ουσιαστικό** και ένα **παράγωγο επίθετο**.

α. υποστηρίζουμε

β. δοκιμάζονται

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ – ΕΚΘΕΣΗ

Σε ομιλία, την οποία θα εκφωνήσετε σε Ημερίδα που διοργανώνει το σχολείο σας, να εξηγήσετε τους σημαντικότερους λόγους για τους οποίους παρουσιάζει έξαρση το φαινόμενο του ρατσισμού στις μέρες μας και να προτείνετε συγκεκριμένα μέτρα αντιμετώπισης του φαινομένου.

(350- 400 λέξεις)